

Èva e sos pressecos segut de *Los tres calhaus de Ptit Jan*

Qué podriá ben i ajer de comun entre una dròlleta de la vila que fai venir un presseguier dins son jardin, un pítit pàstre perigòrd a far codar sas gairas crabas per la campanha, e un estrange monarca sitat sus un trône de bosc dins una cròsa sos una font ? Un tresaur, de segur, mas lo qual ? Comandat per una dròlletona que comença a estudiar la lenga d'òc a la pita escòla, lo libre conten dos contes per dròlles. Presenta d'un costat lo texte en lenga d'òc e, en faça, la revirada en francés. Los dos contes, jòlhament illustrats segon me.

Lo prumier d'aquaus dos contes, l'afar daus pressecos me se presentet de sega a aquela constatacion : los dròlles anuèch semblan pas tan preparats a la jóia coma al plaser. Per lo segond, del pòt de chocolat a botar sus lo pan, jusqu'aus juguets dont lors crambas son plenas, saben tot : tan lo camin per lo trobar coma la metòda per ne jauvir. Talament que los pus fins comprenen lèu que i a mai de plaser en l'esperar qu'en la possession ; e que los autres, per daus uns presents que lor son fachs, un còp passats lo grand plaser de dubrir lo paquet e de descubrir lo que conteniá, jogan mai, o gaire a dire, emb çò que i trobèren... Mas la jóia ? Disi pas que la coneissen pas. L'amor de la mair o del pair es jóia, sens pen dopte, e tornar veire lo papet e la mamet es jóia tanben. E fòrças fes, de segur, aquelas jóias las auràn saboradas. Mas la jóia es pas totjorn aisada a trobar. E la metòda e lo camin per l'aténher son pas los del plaser. E cu los lor ensenha ? E quora ? Nosaus adultes, i pensam benlèu pas pro !

Lo segond raconte, *Los tres calhaus de Ptit Jan*, me venguet benlèu d'un conte que legiguèren, sabi pus onte, quand èri dròlle. Un goiat èra estat trapat per de las fadas que l'avià menat chas èlas sos terra. Abans de lo laissar, puèi, s'en tornar, li avià emplit d'òr son sac. Òc, mas tornat a son ostal, en drubir lo sac, i trobet pus nonmas que daus meschants calhaus. Las fadas, coma sovent dins los contes de nòstras campanhas, avià trompat lo paubre dròlle. Mas, me diguèri, existèssen los èstres estranges que Ptit Jan vai encontrar, deuriam pas, eus e nosaus, nos aidar e far d'amics en luec de cercar a nos far del mal o a nos enganar ? E qué arribariá si assajavam, en fin de compte, de nos comportar ental ?

Quaus pitits racontes son estats escrichs dins la lenga d'òc que parlavan los reires de la pita Èva en Perigòrd Porpre, autrament dich en lengadocien brageraqués dich "brageraqués". Per pas vos sadolar emb aquò, vos dirai nonmas que los Perigòrds, mai si se comprenen tots, parlan quatre formas de nòstra lenga d'òc. Dins tot lo nòrd se parla lo limosin, formas nontronesa (Perigòrd Verd) e perigordin (Perigòrd Blanc), mentre al sud los dos parlars, brageiraqués a l'oèst (Perigòrd Porpre) e sarladés a l'est (Perigòrd Negre) son, tots dos, formas localas de lengadocien. Mas emb de mai qualquares del limosin. Par exemple l'article partitiu se ditz "del" al singulier (lengadocien), mas mai sovent "daus" al plural (limosin)...

Quò es perqué, en vuda d'una lectura pus aisada, aquelas istòrias son segudas d'un abondent lexic e tanben d'explicacions de las qualquas formes àverbalas, del vocabulari espeçament brageracs, e de quelques autres mòdes de dire e expressions própas a nòstra lenga del sud del Perigòrd.

Patric Chalmel

Èva e sos pressecos segut de ***Los tres calhaus de Ptit Jan*** (105 p., 10 € + 5 € de pòsta). De comandar à Lo Bornat dau Perigòrd, 13, rue Kléber, 24000 Périgueux – Courriel : revue.lobornat@laposte.net